

İŞ SAĞLIĞI HİZMETLERİNDE ÖRGÜTLENME

Prof. Dr. A. Gürhan Fişek

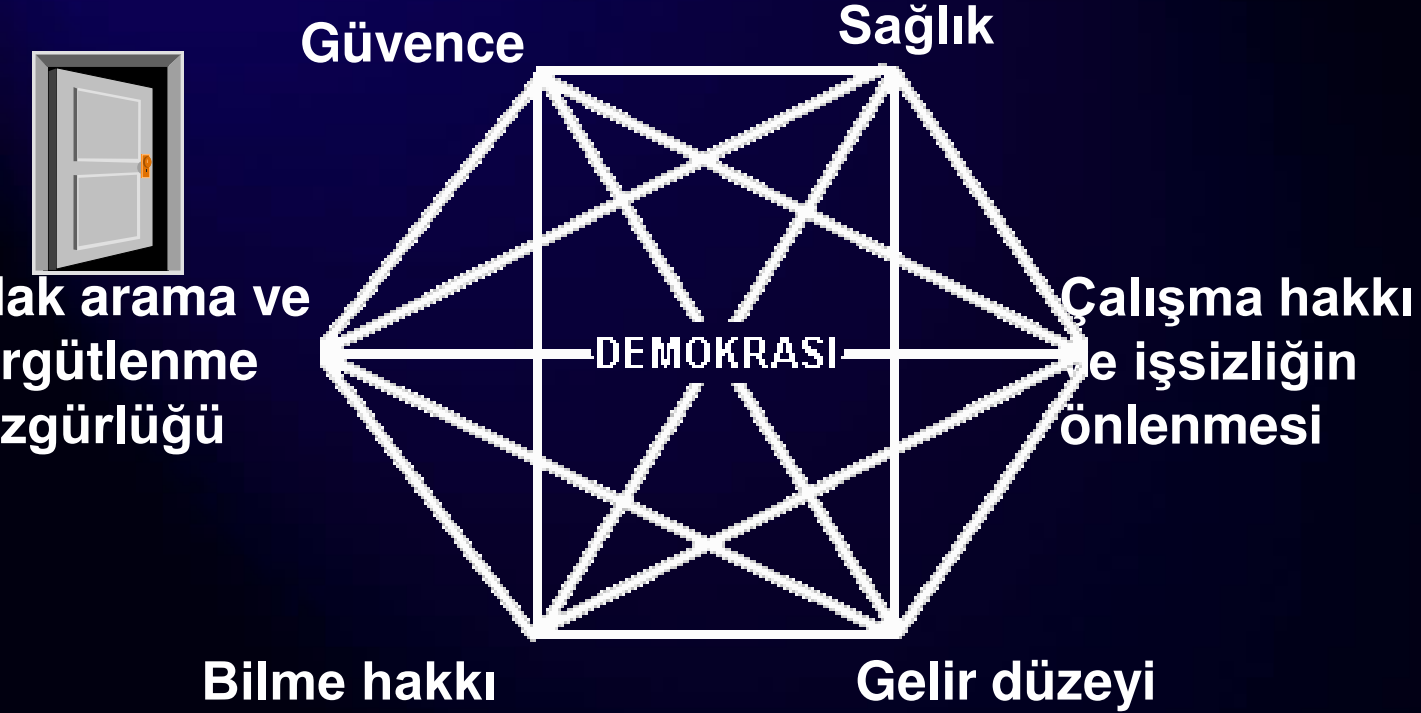
Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar
Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı

<http://www.fisek.org>

Faks. 0312.395 22 71

İnsana verilen değerin bileşik göstergesi

YÜZYILLARIN ÖZELLİKLERİ

ZYIL Örgütleşen birey (STK çağı)

Bireyin örgütleşebilmesinin önündeki
en büyük engel :

YOKSULLUK VE İŞSİZLİK

**“Güneydoğu Anadolu Bölgesi
Kalkınma Planı Kapsamında
Bölgedeki Sivil Toplum Kuruluşlarının
Saptanması ve Değerlendirilmesi”
Araştırması**

(Ocak – Mart 2001)

Araştırmayı İsteyen kuruluş :

GAP İdaresi Başkanlığı

**Yerel İlişkiler ve Ortam Hazırlamadan
Sorumlu Kuruluş :**

Diyarbakır Sanatçılar
ve
Edebiyatçılar Derneği
(yöresel ölçekte bir hükümet dışı kuruluş)

AMAÇ

Kısa Erimli Amaç :

P bölgesindeki toplum örgütlerinin

zelliklerinin saptanması

syal kalkınma doğrultusunda birlikte
ma olanaklarının ortaya çıkarılması

esteklenmeleri için stratejiler
ştırılması

AMAÇ

Uzun Erimli Amaç :

P bölgesinde ,
toplum örgütlerinin, sosyal kalkınma
kültusunda çalışabilmeleri ve
etkellikler kurabilmeleri için
eklenmeleri

ana dönük çalışmalarda toplum
tlerinin en etkin biçimde kullanılması
sunda model çalışmalar üretilmesi

K ve sosyal kalkınmayı hedefleyen
yal devletin buluşması

AMAÇ

Uzun Erimli Amaç :

GAP bölgesinde ,

etilecek model çalışmalarla, örnek
ulamalar oluşturmak.

örnek uygulamaların alınan derslerle
düzeyinde yaygınlaştırılması

Çalışmamız sırasında, 7 il toplantısı
ve 1 bölge toplantısı sonunda,
213 toplum örgütü (STK) ve
313 odak kişi ile görüşülmüştür.

NEDEN İL TOPLANTILARI?

rüşlere ve katılıma önem verildiğinin
erilmesi

ütülen ve uzun erimde de yürütülmesi
n bir çalışmanın tanıtılması

i evreler için tanışıklıklar kurmak ve
ler toplamak

Coşku aşısı

ydaşların katkılarıyla kavramsal
eveyi geliştirmek

gi formlarının doldurulmasını
ayarak, çalışma zeminini daha iyi
mak

KATILIMCI STK'LARIN TESCİL BİÇİMİ

STK'NIN TESCİL BİÇİMİ	TOPLAM SAYI	YÜZDE
Dernek	91	43
Vakıf	33	16
Meslek Odası	39	18
Sendika	25	12
Kooperatif	1	-
İş örgütü	4	-
Yerel insiyatif	5	-
Spor kulübü	13	6
TOPLAM	211	

KATILIMCI STK'LARIN TESCİL BİÇİMİ

STK'NIN TESCİL BİÇİMİ

Dernek

Vakıf

Meslek Odası

Sendika

Toplam
%89

Kanımızca

STK'lar üç kümede sınıflandırılmalıdır :

1. Meslek temelli örgütlenmiş olan STK'lar
2. Konu temelli örgütlenmiş olan STK'lar
3. Devlet işlevlerine destek olmak amacıyla oluşturulmuş olan STK'lar

KATILIMCI STK'LARIN ÖRGÜTLENME AMAÇ ve BAĞLANTI YELPAZESİ

Örgütlenme Amacı	Tek başına çalışan	Bölge-dışı bağlantılı ya da şube biçiminde çalışan	TOPLAM
Meslek temelli	10 (% 12)	73 (% 88)	83
Konu temelli	72 (% 72)	28 (% 28)	100
Devlet işlevlerine destek temelli	14 (% 64)	8 (% 36)	22
TOPLAM	94 (% 44)	119 (% 56)	213

* Satır yüzdesi alınmıştır.

TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN GÜÇ GÖSTERGELERİNDEN BAZILARI

BÜRONUN KULLANIM BİÇİMİ

BÜRONUN AÇIK TUTULDUĞU
AMAN DİLİMİ

BÜRONUN YAPILACAK TOPLANTILAR
ÇİN ALABİLECEĞİ KİŞİ SAYISI

BÜRONUN KULLANIM BİÇİMİ

STK'LARDA BÜRO KULLANIMI	SAYI	YÜZDE
Yok	17	7
Ortak	68	29
Tek	152	64
TOPLAM	237	100

BÜRONUN AÇIK TUTULDUĞU ZAMAN DİLİMİ

ZAMAN DİLİMİ	SAYI
Hergün	171
Kısmen	10
TOPLAM	181

BÜRONUN YAPILACAK TOPLANTILAR İÇİN ALABİLECEĞİ KİŞİ SAYISI

BÜRONUN BÜYÜKLÜĞÜ	SAYI
- 15	16
16 +	134
TOPLAM	155

STK'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek için dört yola başvurabileceklerini düşünüyorlar :

	SAYI	YÜZDE
Vererek güçlenmek	109	(% 35)

STK'ların işbirliği yapması

- Toplumsal bilinç
- Dayanışma yardımlaşma
- Konfederasyon oluşturma
- İletişimin arttırılması

K'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek
n dört yola başvurabileceklerini
şünüyorlar :

	SAYI	YÜZDE
li olanaklarını geliştirerek		
mek	66	(% 21)

Üye kazanımı ve aydınlatılması

asının kullanılması ve yeterli tanıtım

K'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek
n dört yola başvurabileceklerini
şünüyorlar :

	SAYI	YÜZDE
otoritenin yardımıyla mek	69	(% 22)

Yerel yönetim ve devlet desteği

Uluslararası kuruluşlar

Yeterli finans kaynağı istemi

K'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek
n dört yola başvurabileceklerini
şünüyorlar :

SAYI YÜZDE

K'ları çevreleyen koşulların

lmesi

39

(% 13)

mokratikleşme ve demokratik ortam

asaların düzeltilmesi

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

Endisi dışındakilerin sorunlarıyla enme nedenleri

toplumsal sorumluluk	% 60
rihsel, kültürel ve	
al çevreye duyarlılık	% 12
ş zamanları değerlendirmek	% 11
reysel ve toplumsal	
ik kazanmak	% 5
ğer	% 11

Yavaş yavaş STK’lar arasında
“söz”ün ötesinde “uygulama”
üşüncesi öne çıkmaktadır.

K'ların yürüttükleri uygulamalar şu
şlıklar altında toplanabilir :

Sanat ve kültürel etkinlikler	92 (% 32)
Ekolojik ve sosyal duyarlılığın geliştirilmesinin sağlanması	43 (% 15)
Okul ortamında yaratıcı ve problem çözme becerileri geliştiren öğretici çalışmalar	37 (% 13)
Okul dışı çalışmalar	23 (% 8)

toplamdır.

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI
(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

TK'ların,
runlarının çözömlenmesini ve
plum yararına birlikte çalışmalarını
gelleleyen etmenler :

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

TK'ların, sorunlarının çözümü için ve toplum yararına birlikte çalışmalarını engelleyen etmenler :

ve bürokratik engeller	% 17
ların sağlıksız örgütlenmeleri (içerideki demokrasi, kariyerizm)	% 15
insan kaynak yetersizliği	% 10
politiklerde siyasetten uzak durulmaması	% 9
ulusal duyarlılığın ve bilincin eksikliği	% 8
bürokratikleşme ve demokratik ortam	% 7
örgütlenme bilincinin yetersizliği	% 6

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

TK'ların, sorunlarının çözümü için ve toplum yararına birlikte çalışmalarını engelleyen etmenler :

İnsan yetersizliği	% 6
İnsanların aralarında işbirliği olmaması	% 5
Ekonomik ve ideolojik engeller	% 4
Yeni üye kazanımı	% 4
Yeni kültür	% 4
Ekonomik baskılar (feodal yapı)	% 2
Diğer	% 4

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI (Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

n örgütlerinin (STK) sorunlarının çözömlenmesinde ve
n yararına çalışmaların bu örgütlerin birlikteliklerinin
masını engelleyen etmenler :

ve bürokratik engeller

% 17

Paydaşların,
“demokratik ortamın geliştirilmesi”,
“korku ve korkutmanın kaldırılması”
söylemleri ile tanımladıkları ortamın
ve bürokrasinin STK’ları olası bir
tehdit kaynağı olarak gören
yaklaşımlarının aşılması gerekir.

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

n örgütlerinin (STK) sorunlarının çözümlenmesinde ve
n yararına çalışmaların bu örgütlerin birlikteliklerinin
masını engelleyen etmenler :

'ların sağlıklı örgütlenmeleri % 15
t içi demokrasinin olmaması, kariyerizm,
toplum örgütlenmesi)

Özetle bir dizi sorun ile ilgili genişlik
Bölge toplantısında, STKların
sıkıyıkla ve tek odaklı örgütlenmeler
STKların ıztıraplı ve ağız etmesi
gayevesinde gelişen örgütlenmeler ve
gerekli örgütlenme tiplerinden bir
araçları olarak faaliyetlerini gönüllü
(ya da mürid) çekmektedirler.

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

n örgütlerinin (STK) sorunlarının çözümlenmesinde ve
n yararına çalışmaların bu örgütlerin birlikteliklerinin
masını engelleyen etmenler :

asal kaynak yetersizliği

% 10

STK'LARIN FİNANSMAN SAĞLAMA YÖNTEMLERİ

Finans kaynağı	Aidat	Bağış	Sosyal Faaliyet	Yerel ya da devlet katkısı	Proje geliri	Kurs Eğitim	Taşın maz geliri	Hizmet	TOPLAM
SAYI	136	114	60	20	15	12	6	8	371
Yüzde	37	31	16	5	4	3	2	2	%

YAPILMASI GEREKENLER :

Toplum örgütlerinin (STK), sosyal kalkınmanın vazgeçilmez bir aracı olduğu, kalkınmanın insanlarla birlikte içinin durulması gerektiği, hem bölge halkına hem de bürokrasiye anlatılmalıdır.

YAPILMASI GEREKENLER

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

Yararının çözümlenmesinde ve toplum yararına
halarda STK'ların birlikteliklerinin
ması için yapılması gerekenler :

İnsanlar arasında diyalog ve işbirliği kurulması	% 30
Yarar amaçları olan STK'ların çalışması	% 12
Demokratik ortam, toplumsal bilinç ve sorumluluk	% 11
İnsanlar kaynağı	% 7
Yerel kültür	% 7
Yerel ve bürokratik engeller	% 6
Yerel toplumla anlatılmalı (toplumdan yararlanma)	% 3

YAPILMASI GEREKENLER

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

tarımın çözümlenmesinde ve toplum yararına
hizmetlerin toplum örgütlerinin (STK) birlikteliklerinin
sağlanması için yapılması gerekenler :

Yerel yönetimlerin kurulması	% 3
Yerel yönetimlerin koordinasyonu	% 2
Yerel yönetimlerden yardım istemeli	% 2
Yerel yönetimlerin güçlendirilmeli	% 2
Yerel yönetimlerin yönetim ve devlet desteği	% 2
Yerel yönetimlerin ete katılmak	% 1
Yerel yönetimlerin di yardımlaşmanın	% 1
Yerel yönetimlerin kullanılması	% 9

Toplum örgütlerinin gereksinmelerini
en iyi kendileri bilir.

Toplum örgütlerinin
“başarı örneklerine”
gereksinimleri var.

Eğitim ve danışmanlık desteğine
gereksinimleri var.

Ortak çalışmalarla
birbirlerine güvenmeye
gereksinimleri var.

Her müdahale programında
olduğu gibi
hangi örgütlere öncelik verileceği
saptanmalıdır.

al kalkınma amacına katkıda bulunmaya
veriřli olan örgütler, “konu temelinde”
lmuş olanlardır.

ı ki, STK’ların güçlendirilmesi
nıldüğünde de, en az katkıyla en çok
r sağlanabilecek, paydaş örgütü tipi de
u temelli” olanlardır.

onu temelinde örgütlenmiş STK'LAR
edef grup olarak seçilmiştir. Nedeni :

oklukla amaçları gereği üretime dönük
(e vuruk) çalışabilmeleri

ççük gruplarla yakın ilişkiler kurabilmeleri
ayısıyla sosyal devletle toplum arasında
rü oluşturmaları

evlet işlevini desteklemek amacıyla
ulan” vakıflarla bazı konularda işbirliği
sturmalarının olanaklı olması

onu temelinde örgütlenmiş STK'LAR
edef grup olarak seçilmiştir. Nedeni :

Ozgüven geliştirme, kendine rol biçme,
lik bilinci, yasalar karşısındaki durumları,
n ilişkileri, dayanışma gereksinmesi ve
ımda duyarlılık oluşturma yöntemleri”nde
me ve desteğe gereksinimleri olması,

Örgütler arası işbirliği ve günöbirlik +
açılılı politikalardan kurtulmaları” için
lendirilme gereksinimleri olması.

nu temelinde paydaş örgütlenmesi”ne
ndiğinde, şu konular özendirilebilir:

zavantajlı konumları ile sosyal politikalarda
mıkan kadın, çocuk-genç ve özörlöler

ndam” ve “yoksulluk” sorunlarının aşılması
araç olarak STK’ların kullanılması

Konu temelli STK'lar
arasında bir destek ve
dayanışma ağının örülmesi,
aynı zamanda “
değer”lerin
yaygınlaşmasının da
güvencesidir.

BİR MODEL ÖNERİSİ :

KENTLİ EVİ

KENTLİ EVİ

“Kentli Evi”nin hem topluma
kendi sorunlarını çözebilme konusunda
bir umut olabilir; hem de
sorunların çözümünde bir kaldıraç görevi
yapabilir.

KENTLİ EVİ

dezavantajlı grupların korunmasını
(işsiz çocuklar, kadınlar, özürlüler vb)
konumlarının meslek edinmesini ve konumlarını
geliştirmelerini
komşuların toplumsal kurumlardan
yardımlarıyla öğrenmelerini
yeni yeni toplum örgütleri kurmalarını
varolan STK'ları geliştirip güçlendirmeyi
planlamaktadır.

KENTLİ EVİ

"Kentli Evi" modelin uygulanmasından
klentiler şöyledir :

ntli değerler daha geniş bir toplum kesiti
ndan benimsenmiş olacaktır.

ler Paydaş, hak ve yükümlülüklerini
cektir.

u değerlerin yaygın kabulü, insan hakları
usunda hızla yol alınmasını ve bu da
umsal üretkenliğin ve dönüşümün
anmasını getirecektir.

KENTLİ EVİ

"Kentli Evi" modelin uygulanmasından
kientiler şöyledir :

elecek kuşakların (kız, erkek) daha eşitlikçi,
nitelikli ve çok-yönlü ve dünyadaki yerini
ek yetişmesi sağlanacak ve bu onlara
dam kolaylıkları getirecektir.

cuklar ve gençler, kişiliği güçlendirilmiş,
venli ve birlikte iş yapabilen, oyun
bilme yetisinde, tekdüze olmayan bir birey
ikleri kazanmaları tasarlanmaktadır. Bunun
sıra, çalışmalara katılan ailesinin de belirli
erde onu anlayabilecek ve onun
n-davranışlarına ayak uyduracak ölçüde
lmış olması beklenmektedir.

KENTLİ EVİ

Kentli Evi” modelin uygulanmasından
kentliler şöyledir :

ni Paydaşların ve çocuklarının,
m örgütler yolu ile örgütlü mücadelelere
mları sağlanmış olacaktır.

KENTLİ EVİ

"Kentli Evi" kapsamında yürütülecek çalışmalar 5 noktaya toplayabiliriz :

1. Çocukların çalışma yaşamından uzak tutulması

2. Çocuklarının kimlik ve meslek eğitimi

3. Ailelere yönelik "yaşam desteği" çalışmaları

4. Komşuların toplumsal kurumlardan yararlanmalarını öğretme

5. Örgüt bilincinin ve örgütlenme düzeyinin artırılması

KENTLİ EVİ

KENTLİ EVİ'NİN BÖLÜMLERİ VE HEDEF KİTLELERİ

Meslek Kazandırma Bölümü

1. Yaşam Desteği Bölümü

Çocuk Kimliğini Geliştirme Bölümü

Danışmanlık ve Yönlendirme Bölümü

2. Yönetim ve Denetleme

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

1. Meslek Kazandırma Bölümü

Genç kızlar

- Bilgisayar sınıfı
- Yabancı dil laboratuvarı
- Teknik resim – grafik çalışması
- Diğer derslikler
- Yurttaşlık bilgisi dersleri

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

2. Yaşam Desteği Bölümü

Anneler

- Küçük çaplı üretim birimi
- Eğitimi birimi (koruyucu hekimlik, anne-çocuk sağlığı, beslenme, çevre sağlığı, hukuk vb)
- Söyleşi ve uzman ağırlama

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

3. Çocuk Kimliğini Geliştirme Bölümü

Çalışan
Çocuklar

- Müzik odası
- Resim atelyesi
- Spor odası
- Tiyatro ve psiko-drama odası
- Satranç vb oyun odası
- Kütüphane ve okuma odası
- Video-DVD-TV odası
- Yaz kampı
- Yurttaşlık bilgisi

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

4. Danışmanlık ve Yönlendirme Bölümü

- Hukuk
- Sağlık
- Sosyal hizmetler
- Psikolojik danışmanlık
- Kadın sorunları danışmanlığı
- Yurttaşlık bilgisi

Tüm yeni
Paydaşlar

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

5. Yönetim ve Denetleme

- Yönetim ve denetim bilincinin geliştirilmesi
- Yeni yeni toplum örgütlerinin kurulmasının özendirilmesi ile bu yapıların yönetim mekanizmasına katılması

Yerel yönetimler

(belediyeler, il özel idareleri vb)

Gönüllü kuruluşlar

Tüm yeni Paydaşlar

TEŞEKKÜRLER